

Skovdyrkeren

Nr. 110 - juni/juli 2026

Frederik skiftede spor:

**Fra slagtesvin
til buejagt i egen skov**

Indhold

Kærlighed til naturen fik Bente og Ove Lustü til at bytte deres parcelhus ud med 20 hektar skov ved Vordingborg. Side 18

Leder 2

Kort nyt 3

Fra grise til buejagt 4

Motocross i skoven 8

Naturmødet 9

Douglasgranerne kæmper 10

Lejeindtægt på naturhjørner 13

Forsinket skovstatistik 14

Statistik skal væk fra styrelse 15

Usikkerhed om skovens CO₂-optag . 17

Ægtepar valgte skovejendom 18

Forskere klar med ny imprægnering 21

Forsidebilledet:

Frederik Skårup på jagtbue-træningsbanen i sin skov ved Thisted. Efter salget af svineproduktionen har skoven fået mere plads i hverdagen. Foto: Jens Mathiasen

Uden sikre tal styrer vi i blinde

Af Henrik Fredslund-Petursson, administrerende direktør

Danmarks Skovstatistik bidrager til det faglige grundlag for politiske beslutninger om skov, klima, natur og træproduktion.

Tallene er vigtige - og vi skal naturligvis kunne stole på dem.

Derfor er det alvorligt, at Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø endnu ikke har udgivet en ny statistisk. De seneste tal er fra 2023. Styrelsen overtog opgaven fra Københavns Universitet i 2024 og forventer først at udgive nye tal i slutningen af 2026.

Statistikken er ikke bare en skrivebordsøvelse. Den fortæller os, hvordan skovarealet udvikler sig. Hvor meget træ der står i skovene. Hvor stor tilvæksten er. Hvor meget CO₂ skovene optager. Og hvordan skovens sundhed udvikler sig over tid.

Uden tallene mangler det faglige grundlag for skovens bidrag, når politikerne lovgiver. I det private skovbrug risikerer vi også at træffe dårligere beslutninger, hvis vi ikke har information om tilvækst og sundhed i skovene.

Derfor skal kritikken fra professor Thomas Nord-Larsen tages alvorligt. Når tunge fagfolk med dyb indsigt i området løfter fingeren og påpeger problemer, skal vi lytte.

Det er alvorligt, at der nu anvendes færre målinger, ændrede metoder og at kontinuiteten er svækket.

Det er særligt bekymrende netop nu. For Danmark står foran historisk store skovrejsninger. Samtidig står vi midt i klimaforandringer, som risikerer at ramme skovene med dårligere vækst og nye sygdomme.

Derfor har vi brug for mere viden. Ikke mindre.

Uden tallene mangler det faglige grundlag for skovens bidrag, når politikerne lovgiver.

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger
Parallelvej 9A, 8680 Ry

www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Henrik Fredslund-Petursson
Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne
Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Stor interesse for skovrejsning

Flere end 250 deltagere var med, da Skovdyrkerne og Danmarks Jægerforbund holdt syv lokale møder om skovrejsning, vildt og jagt.

Af Jens Mathiasen

Interessen var stor, da Skovdyrkerne og Danmarks Jægerforbund i maj inviterede til syv lokale møder om skovrejsning, vildt og jagt. Flere end 250 deltagere var med.

Møderne blev holdt rundt om i landet. Deltagerne fik indblik i de aktuelle tilskudsmuligheder, de praktiske forhold ved skovrejsning og de muligheder, der er for at tænke vildt, jagt og herlighed ind i den nye skov fra begyndelsen.

På møderne fyldte især spørgsmålet om, hvordan ny skov kan indrettes, så den skaber gode forhold for vildtet. Derfor blev der talt om skovbryn, lysninger, overgangszoner, vand, dækning og variationen mellem tætte og åbne partier.

Mere end træer

Skovrejsning handler ikke kun om at plante træer. Den nye skov kan også skabe mere liv, flere levesteder og bedre oplevelser på ejendommen, hvis arealet bliver indrettet med variation.

Skovdyrkerne gav derfor ideer til de konkrete greb, man kan benytte for at gøre skovrejsningen mere interessant for både vildt og jagt. Det kan for eksempel være åbne korridorer, tætte holme med ly, rolige partier med mindre forstyrrelse,

Mange interesserede lodsejere mødte op til møderne. Her ses deltagerne ved et af de afsluttende møder i Skovdyrkerne Nord-Øst. Der var blandt andet fokus på bryn, lysninger, dækning og variation.

På mødet fortalte skovrejsningskonsulent Magnus Gadegaard om de aktuelle tilskudsordninger.

vådområder, og frodige bryn.

Undervejs var der mulighed for at stille spørgsmål til Skovdyrkerens skovfogeder og vildtkonsulenter fra Danmarks Jægerforbund.

Konkret viden i marken

Flere af arrangementerne foregik i nyplantede skove, hvor deltagerne kunne se eksempler på, hvordan skovrejsning kan gribes an i praksis.

Et af de afsluttende møder blev holdt hos et medlem nær Mariager, hvor Skovdyrkerne Nord-Øst har rejst skov for femte gang siden 1997.

Her blev deltagerne vist rundt i et konkret skovrejsningsprojekt.

Tilbagemeldingerne fra arrangører og fremmødte lyder på mange gode og konkrete samtaler om, hvordan nye skove kan skabe værdi for både ejendom, natur, vildt og jagt.

EUDR-eftersyn giver ikke nye lempelser

EU-Kommissionens eftersyn af afskovningsforordningen, EUDR, giver ikke nye lempelser for danske skovejere, skriver Dansk Skovforening.

Eftersynet blev sat i gang, efter at ikrafttrædelsen af EUDR sidste år blev udskudt for anden gang. Men Kommissionen har ikke genåbnet selve lovtæksten. Derfor ændres der ikke på de krav, som skovejere bliver omfattet

af, når reglerne finder anvendelse fra årsskiftet 2026/2027.

For skovejere betyder det blandt andet, at der fortsat skal være styr på due diligence, når træ sælges på markedet. Mange danske skovejere vil dog kunne bruge en engangs due diligence-erklæring, hvor der blandt andet skal oplyses forventet årlig hugstmængde og skovens lokation.

Den opdaterede vejledning afklarer, at hugstmængden for eksempel kan baseres på en driftsplan, sidste års hugst eller gennemsnitlige hugstmængder fra en tilsvarende skov. Skovens lokation kan angives med postadresse, matrikelnummer eller SFE/BFE-nummer. Dansk Skovforening vurderer, at der næppe kommer yderligere lempelser inden ikrafttrædelsen.

Fra 5.000 slagtesvin til egen skovejendom

Efter salget af sin svineproduktion har Frederik Skårup fået mere tid til skoven. I dag er den ramme om buejagt, motocross og meget andet. Med ny skovrejsning kan den på sigt blive til en selvstændig skovejendom.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Frederik Skårup sætter pilen på strengen og løfter sin jagtbue.

Et øjeblik står han helt stille.

Blikket er låst på en kunstig muflon-vædder mellem træerne. Alt andet forsvinder et par sekunder: skovbunden, træerne og vinden.

Så slipper han.

Strengen smælder - pilen skærer gennem luften. Der lyder et tydeligt dunk, da pilen hamrer ind i plastic-vædderen.

- Den sidder, hvor den skal, siger Frederik Skårup og sænker sin compound-bue.

Pilen har boret sig 30 centimeter ind i den kunstige muflon på træningsbanen i

hans egen skov ved Thisted i Nordjylland.

Flere formål

Frederik Skårup bruger sin skov til meget andet end skovdyrkning, natur og herlighed.

Han har anlagt bane til træning med jagtbue. Her mødes buejægere flere gange om ugen og træner den jagtform, Frederik Skårup selv er blevet grebet af.

- Da jeg startede med bueskydning, kom jeg med i en klub i Thisted. Men der var ikke så meget fokus på jagt - og det var min interesse, siger Frederik Skårup.

- Derfor begyndte jeg at mødes med nogle bueskytte-venner her hos mig. Vi trænede i vores skov, siger han.

Siden er det blevet til en egentlig

forening, som hedder Buejægerne Thy Mors. De har nu indrettet klubhus i en bygning lige ved træningsbanen i skoven.

Det passer godt til Frederik Skårup. Når noget først får fat i ham, bliver det ikke ved snakken.

- De ting, jeg kaster mig over, går jeg voldsomt meget op i. Nogen vil nok sige, at jeg altid har haft lidt ild i bagdelen, siger han.

Svineproducent og ansvar

Frederik Skårup har ikke altid haft buejægere i skoven. Faktisk er interessen for skov og bueskydning taget til igenem årene.

Frem til 2006 var hverdagen bundet op på svineproduktion. Han havde 180 →

Ejendommen er varieret med både skov og lysåbne arealer. I skovbrynet bagved er der i sin tid plantet ege. De er blevet passet gennem årene, så de i dag fremstår som flotte solitære randtræer ud mod det åbne græsareal. Det givet et flot skovbillede.

Birk kommer som ukrudt i skoven. På billedet ses den samme bevoksning fra 2018 både til højre og venstre for stien. Til højre er birken fjernet, så nåletræerne igen har plads.

Frederik Skårup på træningsbanen i sin egen skov ved Thisted. Her mødes Buejægerne Thy Mors to gange om ugen og træner buejagt.

Ved bevoksningen fra 2018 blev der blandt andet indblandet douglas imellem sitka og rødgran. Douglas har kvitteret med enorm vækst.

Den gamle nordmannsgran-bevoksning, hvor der er sat gang i en nordrandsforyngelse. Metoden skal give de nye planter lys uden at åbne bevoksningen for hårdt.

→ søer og producerede omkring 5.000 slagtesvin om året. Det foregik fra en nabogård, som han ejede og drev på det tidspunkt.

Det var en tilværelse i fuld fart. Det handlede om produktion, dyr og faste rutiner. Arbejdspresset var stort og ansvaret fulgte altid med – også i weekender og ferier.

En professionel kolbøtte

Omkring 2006 opstod der en mulighed for, at tilværelsen kunne slå en kolbøtte. Han kunne overtage den ejendom, som familien har i dag.

Det var en gård, som hans farfar havde ejet og drevet.

– Det er oprindeligt en gård, som min farfar købte i 1914. Her kom jeg meget som barn, og derfor ville jeg meget gerne overtage den og føre den videre, siger han.

Derfor solgte han og konen Connie Skårup svineproduktionsgården og flyt-

tede ind på den nuværende ejendom.

I samme omgang valgte Frederik Skårup at skifte arbejdsliv.

– Jeg var faktisk glad for at være landmand. Men jeg var meget bundet, når det var ferietid eller weekend. Derfor gik jeg som 40-årig i lære som elektriker, fortæller han.

I dag arbejder han som elektriker i et firma, der har faste opgaver på Tican-slagteriet i Thisted.

Han har aldrig fortrudt at han skiftede spor midt i livet, og lagde karrieren som svineproducent på hylden.

– Det har givet nye oplevelser og nye muligheder. Jeg har fået mere frihed. Jeg har kunnet være mere sammen med min familie og har fået bedre mulighed for at dyrke min interesse for buejagt, skov og så videre, siger han.

Foryngelse i skoven

Buen følger med, da Frederik Skårup går videre fra træningsbanen og længere

ind i skoven.

Sammen med skovfoged Søren Ladefoged standser han ved en ældre bevoksning med nordmannsgran. Her er de gået i gang med det, skovfogeden kalder en nordrandsforyngelse.

Ved den øvelse skover man ikke hele fladen på én gang.

– I stedet tager vi mindre bidder fra nord, så de tilbageværende træer stadig kaster skygge ind over det areal, der skal forynges.

– Det håndværksmæssige ligger i at åbne op og forynge, uden at bevoksningen bliver sårbar for stormfald. Samtidig skal vi også undgå, at de nyplantede træer bliver overrendt af ukrudt, siger Søren Ladefoged.

Han forklarer, at der som tommelfingerregel ikke skoves et større areal, end hvad der svarer til halvanden gange træernes højde. På den måde bliver der stadig en markant skyggevirkning fra den gamle bevoksning. Det er vigtigt på den

Ved gentilplantningen efter nordrandsforyngelsen er der hulboret og plantet bøg og lærk. Artvalget er for at skabe mere variation og herlighed. Jorden er meget sandet – og hulboring er en nødvendighed.

sandede hedejord, hvor ukrudtet hurtigt får fat, hvis der bliver åbnet for hårdt.

På det skovede areal er der plantet bøg og lærk.

– Vi har fået hulboret en halv meters dybde. Det er i mine øjne den eneste måde at sikre god vækst på det her areal, siger Frederik Skårup.

Birk som ukrudt

Længere fremme står en yngre bevoksning med douglas og rødgran fra 2018. Der blev plantet omkring 7.000 træer. Selvom de blev sat i jorden i den ekstremt tørre 2018-sæson, så overlevede stort set alle træer.

- Vi har overhovedet ikke efterbedret. Træerne kom overraskende godt til trods for den ekstremt tørre sæson, siger Frederik Skårup.

Til gengæld er bevoksningen nu presset af birk. Frederik Skårup har selv været i gang med buskrydder og sav. Han har skåret birkene ned i hoftehøjde.

– Birk kommer overalt heroppe. Det er noget værre ukrudt. Birken overtager og kæmper om lys og plads med nåletræerne, siger han.

Skovrejsning og lysåbne arealer

Turen fortsætter videre frem, hvor skoven skifter karakter. Terrænet bliver mere bakket. Skoven åbner sig med græsarealer, spredte fyr og enkelte andre træarter. Det ser næsten planlagt ud som et åbent landskab med spredte træer.

Men sådan begyndte det ikke. Det er en tidligere skovrejsning, som slog fejl.

- Vi er helt tilbage i slutningen af 2007, hvor vi rejste skov med tilskud. Træerne kom ellers fint i gang, fortæller Frederik Skårup.

- Men så gik mosegrisene i hele arealet. Stort set alle træerne døde. Kun fyr og enkelte andre arter stod tilbage, siger han.

Skovrejsningen var søgt hjem under

en gammel tilskudsordning, hvor betalingen var delt i to rater. Den sidste rate kom aldrig, fordi der var for få træer på arealet.

– Jeg var godt nok træt af det, da vi stod midt i det. Men i dag har jeg affundet mig med det. Faktisk er jeg begyndt at glæde mig over den variation, som de lysåbne arealer giver til den tætte mørke nåleskov, siger Frederik Skårup.

Skovrejsning som fremtidsplan

Faktisk har Frederik og Connie Skårup besluttet at rejse ny skov på ejendommen.

Skovfoged Søren Ladefoged har projekteret 10 hektar ny skovrejsning og hjem søgt tilskud under den nye Grøn Trepert-ordning.

- Med den nye skovrejsning bliver skoven på 30 hektar i alt. Den kommer til at ligge i en samlet klump, siger Frederik Skårup.

Det handler ikke kun om mere skov. →

→ Det er også en fremtidssikring.

- Når skoven kommer over 20 hektar, kan den på sigt udmatrikuleres som en selvstændig skovejendom. Den kan derefter skilles fra gård, bygninger og markjord, fortæller skovfoged Søren Ladefoged.

Det er attraktivt for Frederik og Connie Skårup.

- Der er umiddelbart ingen af vores børn, som har lyst til at overtage gården, som den er nu. Vores datter er tandlæge, og vores søn arbejder som maskinmester, siger han.

Ved at udmatrikulere skoven som en ejendom har parret flere muligheder.

- Det er jo ikke sikkert at Connie og jeg vil blive ved med at passe gården og det store stuehus. Så ved at udmatrikulere kan vi stadig beholde skoven og så sælge gård og markjord fra, hvis vi vil det, siger han.

Fremtidstanker

Efter rundvisningen i skoven byder Frederik Skårup på kaffe på terrassen ved det røde stuehus, som hans farfar byggede i 1942.

Herfra er der smuk udsigt ud over have og de omkringliggende marker.

Frederik Skårup er fyldt 60 år. Det får ham ikke til at sætte tempoet ned. Men

Det åbne landskab efter den gamle skovrejsning, der mislykkedes. Nu har det skabt lysåbne arealer, som faktisk skaber variation til den mørke nåleskov.

han og konen Connie er begyndt planlægge hvad der skal ske fremover.

For der er meget at holde. Stuehuset er på 430 kvadratmeter. Dertil kommer gård, bygninger, markjord og skov.

- Lige nu fungerer det. Vi nyder at være her, og vi har ikke planer om at flytte. Men på sigt er det jo ikke sikkert, at vi vil blive ved med at vedligeholde bygningerne og det store stuehus, siger han.

Derfor glæder de sig over muligheden for at kunne beholde skoven fremover, selvom de måske vælger at sælge byg-

ninger og markjord fra.

Det er de ved at vænne sig til.

Det handler ikke mindst om at kunne blive ved med at bruge den skov, som har givet gode oplevelser med buejagt, fællesskab, motorcrossløb og meget andet.

- For os er det vigtigt, at vi holder mulighederne åbne. Ved at udmatrikulere skoven kan vi på sigt give slip på den arbejdskrævende del af ejendommen, men samtidig fortsætte med de gode oplevelser i skoven, siger Frederik Skårup.

Motocross i skoven siden 1985

Hver langfredag bliver der kørt motorcrossløb i skoven hos Frederik og Connie Skårup ved Thisted.

Sådan har det været siden 1985, hvor Sjørring MC begyndte traditionen.

Nu bliver løbet officielt afviklet af Snedsted Motorcykelklub, og i år var der omkring 80 deltagere.

- Vi havde en fantastisk god dag i år. Masser af godt ræs, og mange glade mennesker. Vi nød det meget, siger Frederik Skårup.

Han lægger selv ruten igennem skoven, og han sørger også for at indhente de nødvendige tilladelser til løbet ved politiet.

- Det har fungeret på samme måde si-

den 1985, fortæller han.

Det er så til gengæld aftalen, at det er den eneste dag på året, der må køre motorcykler i skoven.

Passion for motorcykler

Motorcyklerne er ikke kommet ind i skoven ved et tilfælde. Frederik Skårup har brændt for motorcykler, siden han var helt ung.

- Jeg har kørt motorcykel, siden jeg var 17 år, og jeg gør det stadig. Den interesse slipper jeg aldrig af med, siger han.

Interessen er også fulgt med ind i familien. Hans kone og deres børn kører også motorcykel. Sidste sommer kørte familien på motorcykelferie til Nordkap i Norge.

Sådan så det ud, da der var motorcykler i skoven langfredag.

Skovbruget satte præg på Naturmødet

Skovdyrkerne var igen med på Naturmødet i Hirtshals, hvor skovbrug, biodiversitet og træartsvalg blev diskuteret med både faglighed og glimt i øjet.

Tekst: Jens Mathiasen

Foto: Samuel Schriver

Skovbruget var igen tydeligt til stede, da Naturmødet samlede politikere, organisationer og naturinteresserede i Hirtshals.

Igen i år deltog Skovdyrkerne på en fælles skovstand sammen med Dansk Skovforening, Dalgas og Træ- og Møbelindustrien.

Med høj sol, lunt vejr og næsten ingen vind var der gode betingelser for både debat, netværk og samtaler på standen.

Et vigtigt emne var at formidle, at det aktive skovbrug ikke står i modsætning til biodiversitet, friluftsliv og klimahensyn. Alle dele har sin plads i fremtidens arealanvendelse.

Minister dystede i skov-jeopardy

Torsdag afviklede Skovdyrkerne og Klimaskovfonden skov-jeopardy på standen.

Blandt deltagerne var Jeppe Bruus, minister for Grøn Trepert, som også holdt årets åbningstale på Naturmødet.

Ministerens indsats rakte til en tredjeplads. Det lyder umiddelbart pænt, men i dette tilfælde var tredjepladsen også sidstepladsen. Foran ham sluttede Lisbeth Torfing fra Enhedslisten og Steffen Holme Helledie fra Radikale Venstre, som tog førstepladsen.

Skov-jeopardyen samlede både politikere, fagfolk og besøgende omkring spørgsmål om skov, klima og natur. Det gav også en mere uformel ramme om de emner, der ellers ofte fylder i tunge debatter.

Sitkagran som tak for prisen

Efter skov-jeopardyen rykkede opmærksomheden til Naturmødets største scene, Thunderdome.

Anders Frandsen modtog Den Omvendte Biodiversitetspris på vegne af Dansk Skovforening og kvitterede med sitkagranplanter.

Torsdag eftermiddag var der skov-jeopardy på standen. Minister for Grøn Trepert, Jeppe Bruus, deltog og endte på tredjepladsen.

Vejret var godt – og mange gæster besøgte mødet.

Her modtog Anders Frandsen på vegne af Dansk Skovforening Den Omvendte Biodiversitetspris fra De Unge Biodiversitetsambassadører.

Dansk Skovforening var blevet indstillet til prisen for at mene, at invasivlisten er blevet politiseret, og at sitkagran og robinie ikke er invasive træarter i Danmark. Foreningen markerer sig også som stærke fortalere for det frie træartsvalg i skovbruget.

Skovdyrkerne havde til lejligheden skaffet 25 sitkagran-planter, som Anders Frandsen kunne overrække som tak for prisen.

Reception på skovstanden

Fredag eftermiddag var der reception på standen. Der blev budt på skovbajere, grillmad og uformelle samtaler.

Igen i år blev Naturmødet et godt samlingspunkt for gode debatter om natur, biodiversitet, klima og arealanvendelse. Og Skovdyrkerne fik synliggjort, at skovdyrkning er vigtigt – og at det kan gå hånd i hånd med natur og biodiversitet i fremtidens landskab.

Her ses skader i en rand, hvor nålene er blevet røde.

Douglasgranerne kæmper igen

For præcist et år siden advarede Iben Margrete Thomsen i Skovdyrkeren om stærkt tiltagende angreb af douglas-sodskimmel. Dengang var det især bekymrende, at svampen blev fundet på yngre nåle. Nu er douglasgranerne igen under pres.

**Af Casper Pleidrup, forstfuldmægtig,
Skovdyrkerne DK**

Foto: Iben Margrete Thomsen, IGN

Her i foråret er der over store dele af landet observeret voldsomme nåletab i mange bevoksninger med douglasgran.

Mange træer har røde nåle – i nogle tilfælde også 2025-nålene. Nogle træer står matte og grågrønne. Andre har tyn-

de kroner, hvor store dele af nålemassen er væk. Enkelte steder er der også set unge træer, som simpelthen er døde, vurderet ud fra knoppers tilstand.

– Det her slår simpelthen alt, lyder det fra Iben Margrete Thomsen, seniorrådgiver ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning ved Københavns Universitet.

Mistanken går på douglas-sodskim-

mel. Men svampen er næppe den eneste synder, lyder vurderingen.

For netop de døde træer passer dårligt med douglas-sodskimmel som eneste forklaring.

Igen Margrete Thomsen gør det også klart, at sodskimmel ikke angriber træets knopper.

Svampen smitter de nyudsprungne nåle. Skaderne ses derfor især på nåle,

der har siddet på træet i noget tid. Hvis et træ er dødt allerede i foråret, tyder det på, at der også kan være andre forhold i spil.

Det kan for eksempel være frost, udtørring, rodfordærver, tidligere stress eller en kombination af flere ting.

Nålesvampen douglas-sodskimmel

Sodskimmel i douglasgran skyldes svampen *Phaeocryptopus gaeumannii*. Den stammer fra douglasgranens naturlige udbredelsesområde i Nordamerika og er fulgt med træarten til Europa.

Svampen ses som små sorte prikker på undersiden af nålene. Det er svampens frugtlegemer, som ofte kræver en stærk lup (30x) at se tydeligt.

I almindelige år er sodskimmel ikke nødvendigvis dramatisk. Mange douglasgraner kan godt tåle, at de ældre nåle bliver angrebet og falder af.

Problemet bliver større, når angrebene bliver kraftige, og når frugtlegemer

Sodskimmelsvamp

- Det latinske navn er *Phaeocryptopus gaeumannii*.
- Frugtlegemerne af douglas-sodskimmel kan ses på undersiden af nålene som små sorte prikker.
- Rammer typisk yngre meget tætte bevoksninger op til 30-års alderen.
- Smitten sker under udspring, men normalt er det kun på ældre nåle, at fremkomsten af frugtlegemer medfører nåletab.
- Udbredte svampeangreb vil give kortere skudlængder og nedsat vækst.
- Problemerne minimeres ved at tynde og skabe mere luft i bevoksningerne.

kommer tidligt. Det vil sige på et- eller toårige nåle. Til sidst står træerne tilbage med for få fungerende nåleårgange, i værste fald kun de nye nåle efter udspring. Så mister træet en del af sin "motor", og det kan koste både vitalitet og tilvækst.

I år er det bemærkelsesværdige, at skaderne ikke kun ses i yngre, tætte bevoksninger. Også mellem-aldrende og ældre douglasgraner arbejder lige nu hårdt for at komme sig.

Desuden er den udbredte rødfarvning af nålene i det tidlige forår absolut ikke typisk for sodskimmel. Nogle steder står træerne næsten og ser ud, som om de skal til at give op. Men billedet kan endnu ændre sig.

Vejret har sandsynligvis spillet med

Den endelige grund til skaderne kendes endnu ikke fuldt ud, herunder om alle skaderne har samme årsag. Det er nemlig ikke altid, at man kan finde sodskimmel frugtlegemer på de røde nåle.

Meget peger dog på, at der er tale om en kombination af svamp og vejrforhold.

Kraftige infektioner med douglas-sodskimmel i vækstsæsonerne 2023-2025 →

Sodskimmel forstørret. På douglasgran viser det sig som små sorte prikker på undersiden af nålene. Det er svampens frugtlegemer.

Der er også observeret tydelige skader i selvforyngelse, men her synes sodskimmel ikke at være den primære faktor.

Sidste forår advarede Iben Margrete Thomsen om stærkt tiltagende angreb af douglas-sodskimmel. Nu er douglasgranerne igen under pres, oplyser hun.

I douglasbevoksninger er der i foråret set kraftigt nåletab, røde nåle og tynde kroner. Skaderne skyldes sandsynligvis et samspil mellem sodskimmel, vejrforhold og træernes generelle vitalitet

→ kan have svækket nålene. Eksempelvis var slutningen af maj og det meste af juni 2024 ganske regnfuld, hvilket vil fremme både sporekast og infektion.

Samtidig oplevede vi i februar-marts 2026 specielle vejrforhold med frost, østenvind og pludselig høj varme i løbet af dagen. Det kan have ført til vinterudtørring af nåle og de nye skud, hvis træerne fordamper vand, som ikke kan erstattes fra den frosthårde jord.

- Der er også observeret douglasgranlus i mange bevoksninger. Det er endnu usikkert, hvor stor en rolle bladlusene spiller, men de kan være endnu en belastning for træer, der i forvejen er pressede. Især hvis de nye nåle i 2026 er eneste aktive nåleårgang, og de bliver udsat for bladlusenes sugning, oplyser Iben Margrete Thomsen.

Derfor er det næppe rigtigt at pege på én enkelt årsag. Det er snarere et skadesbillede, hvor svamp, vejr og træernes generelle vitalitet spiller sammen.

Douglasgran er ikke færdig

De aktuelle problemer betyder ifølge Iben Margrete Thomsen ikke, at douglasgran er færdig som skovtræ i Danmark.

Douglasgran er stadig en værdifuld træart med god vækst, stærkt tømmer

og mange gode egenskaber. Men årets skader minder os om, at træarten ikke er uden problemer.

I Nordamerika giver douglas-sodskimmel især udfordringer i fugtige egne, blandt andet i det regntunge lavland i det vestlige USA. Her har en meget intensiv brug af douglasgran flere steder været med til at øge presset fra sygdommen. Den erfaring er værd at tage med.

I Danmark handler det ikke om at opgive douglasgran. Men det handler om at bruge træarten rigtigt. Det vil sige på de rigtige lokaliteter, i gode blandinger og med rettidig pleje. Proveniensvalget er vigtigt ved skovrejsning med douglasgran.

- Især i yngre og tætte bevoksninger er det vigtigt at få skabt luft og lys i tide. Det kan ikke fjerne sygdommen, men det kan hjælpe træerne med at stå stærkere, lyder rådet.

Tynd for de stærkeste individer

Iben Thomsen påpeger, at der helt sikkert både er proveniens- og individforskelle hos douglasgran – både i forhold til modtageligheden overfor sodskimmel samt overfor vinterudtørring.

For skovejere med douglasgran er rådet derfor at holde øje med træerne og deres kroner.

- Udvalg meget gerne i løbet af sommeren flest mulig vitale individer til fremtidstræer. Hvis der tyndes i sommerhalvåret, så husk endelig stødsmøring mod rodfordærver, især hvis bevoksningen er anlagt på tidligere landbrugsjord, råder Iben Thomsen.

Alternativt kan der tyndes i vinterhalvåret, når dagtemperaturen er under fem grader eller endnu bedre i frostvejr.

- Se efter, om træerne sætter nye friske skud. Kig på, hvor mange nåleårgange der er tilbage. Og læg mærke til, om skaderne står stille, eller om træerne fortsætter med at tabe nåle, opfordrer hun.

For nogle træer kan foråret se værre ud, end situationen ender med at blive. For andre kan skaderne få betydning for både tilvækst og fremtidig overlevelse. De næste måneder vil vise hvor mange, der kommer sig.

Kilder:

- Seniorrådgiver Iben Margrete Thomsen - IGN
- Videntjenesten - IGN
- SNCC hjemmeside: <https://sncc.forestry.oregonstate.edu/>

Små naturområder kan give lodsejere indtægt

Virksomheden Landjord tilbyder at leje små arealer til primitiv overnatning. Skovejere og landmænd kan dermed få indtægt på arealer, der ellers ikke bruges aktivt.

Af Jens Mathiasen

Et hjørne af en mark. En lysning i skoven. Et lille areal, der ligger fredeligt og ikke har den store værdi i den daglige drift.

Det er sådan nogle steder, Landjord leder efter.

Landjord lejer nemlig små arealer hos private lodsejere og gør dem til primitive lejrladser. Pladserne kan bookes af foreningens medlemmer, som gerne vil overnatte i naturen med telt og ro omkring sig.

For lodsejeren er modellen enkel. Landjord betaler en fast årlig leje og står selv for det praktiske.

– Det kræver ikke noget af landmanden eller skovejeren. Vi sætter et muldtoilet op og etablerer et bålsted. Derefter står vi også for al drift af lejrladserne, siger Andreas Clausen, der har startet Landjord.

Naturoplevelser og ro

Landjords medlemmer er typisk børnefamilier og voksne vennepar midt i livet, som gerne vil overnatte i naturen.

– Det vigtige for medlemmerne er naturoplevelsen samt fred og ro. Det er det, vores medlemmer køber ind på. De har pladsen for sig selv, når de har booket den, siger Andreas Clausen.

– Det er rolige mennesker, som vil nyde roen på pladserne. Det er naturelskere. De sviner ikke og de larmer ikke, fortsætter han.

4.000 kroner om året

Landjord tilbyder lodsejeren en lejeindtægt på 4.000 kroner plus moms om året for en plads. Arealet skal være omkring 200 kvadratmeter.

– Det kan være et markhjørne, et areal, der ikke længere er i drift, eller et fredeligt sted i skoven, hvis forholdene ellers passer, lyder det.

Pladsen skal ligge naturskønt og fredeligt. Der skal være adgang til vej. Og

Andreas Clausen står bag Landjord, der lejer små naturarealer hos lodsejere og gør dem til primitive lejrladser.

den må ikke ligge på paragraf 3-beskyttet natur eller anden fredet jord.

– Så har man et hjørne af en mark eller et areal, der ikke er i drift, og hvor der er natur og fred og ro, så kan det være en mulighed. Det er heller ingen hindring, hvis det er et fredskovsareal, siger Andreas Clausen.

En af udfordringerne ved konceptet kan være, at jagten er udlejet. Men flere pladser drives sammen med jagt.

– Men det kræver typisk, at jagtdatoerne er planlagt på forhånd. Når vi kender de datoer, så lukker vi de pågældende pladser i de weekender. Det fungerer ganske fornuftigt, siger han.

En Landjord-plads er enkelt indrettet med muldtoilet, bålsted og plads til få telte.

Fra Roskilde Festival til friluft

Landjord har i dag omkring 20 pladser i drift. Målet er at nå 35 pladser i løbet af 2026 og 55 pladser i løbet af 2027.

Det er 39-årige Andreas Clausen, som er ejer og ildsjæl bag konceptet. Han har tidligere været en del af ledelsen på Roskilde Festival. Men siden september 2024 har han arbejdet fuldtid med Landjord.

– Vi begyndte med at etablere lejrladser på Sjælland. Men de seneste år har det hele taget fart. Vi er nu godt gang over hele landet, siger han.

– Vi har fået landdistrikts-midler til fem nye pladser på Vestfyn og fem nye pladser på Østfyn. Derudover har Folkesparekassens Fond støttet os, så vi har kunnet etablere 10 nye pladser i Jylland, oplyser han.

Udover Andreas Clausen og en deltidsansat medarbejder, drives Landjord af frivillige kræfter.

Landjord er non-profit. Hvis virksomheden på sigt giver overskud, skal pengene bruges til at opkøbe landbrugsjord og lægge den om til naturarealer.

Forsinket skovstatistik bekymrer direktør

Danmark mangler nye tal om skovenes udvikling. Den næste skovstatistik ventes først i slutningen af 2026. Det bekymrer Skovdyrkernes skovbrugsdirektør, Michael Sheedy Gehlert.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Danmark styrer sin skov- og klimapolitik efter tal om blandt andet tilvækst, hugst, biodiversitet og CO₂-optag i skovene. Det er tal, som fremgår af Danmarks Skovstatistik.

Men de nyeste offentliggjorte tal er fra 2023.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har haft statistikopgaven siden 2024, men styrelsen har endnu ikke udgivet ny statistik. Den næste skovstatistik ventes først at udkomme i slutningen af 2026.

Det får Skovdyrkernes skovbrugsdirektør, Michael Sheedy Gehlert, til at advare om, at en vigtig myndighedsopgave ser ud til at være kommet skævt fra start.

- Det er ikke behagelig læsning. Det virker som en slags trafikuheld i slowmotion, siger han.

Manglende kontinuitet

Styrelsen overtog 1. januar 2024 ansvaret for Danmarks Skovstatistik fra Institut for Geovidenskab og Naturfor-

Michael Sheedy Gehlert, skovbrugsdirektør i Skovdyrkerne, er bekymret over forsinkelsen af Danmarks Skovstatistik.

valtning ved Københavns Universitet. Institutet havde på det tidspunkt udarbejdet statistikken i mere end 20 år.

Ændringen vakte dengang bekymringer blandt fagfolk og i skovbrugsbranchen. Her frygtede man, at kvaliteten ville risikere at falde.

- De bekymringer, der blev delt på forhånd om blandt andet datakvalitet og kontinuitet, ser nu desværre ud til at blive til virkelighed, siger Michael Sheedy Gehlert.

Han påpeger, at kontinuiteten i data er afgørende. Hvis opgørelsen ændrer form, metode eller rytme, bliver det sværere at følge udviklingen sikkert over tid.

Tallene mangler

Efter at Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø overtog opgaven, har det været sparsomt med information om den nye statistik.

Når nye tal om skovenes udvikling mangler, bliver det sværere at følge hugst, tilvækst, træproduktion og klimaeffekt sikkert over tid.

Professor: Skovstatistikken skal ud af myndighedernes hænder

Skovdyrkeren er ikke lykkedes med at få et interview med den ansvarlige hos styrelsen.

Dansk Skovforening har trukket en aktindsigt for at blive klogere på, hvad der er op og ned med den nye skovstatistik.

Aktindsigten viser, at SGAV arbejder på at omlægge og modernisere statistikken. Den skal blandt andet præsenteres i en ny digital løsning.

Ifølge Dansk Skovforening er der ikke nogen indikation i materialet af, at SGAV planlægger at udarbejde en særskilt skovstatistik for 2024.

Blandt de forventede gevinster er, at statistikken skal understøtte styrelsens lovbundne opgave med at rapportere om skovenes tilstand og udvikling. Samtidig skal den levere centrale data til Danmarks klimarapporteringer og fremskrivninger.

Statistikken forventes desuden at dække en række temaer med stor politisk og samfundsmæssig bevågenhed, herunder klima, biodiversitet, vandmiljø, friluftsliv og træproduktion. Dermed er ambitionen, at den kan danne et solidt grundlag for debat og beslutninger – også i forhold til fremdriften mod målene i trepartsaftalen om skovrejsning.

Flere risici

Aktindsigten viser, at projektbeskrivelsen identificerer tre forventede risici.

For det første er der en risiko for, at statistikken ikke udkommer rettidigt. Selvom der ikke er et formelt lovkrav om udgivelse i 2026, vurderes det som kritisk for projektets succes.

Der peges også på risikoen for, at statistikens kvalitet ikke lever op til forventningerne, enten som følge af utilstrækkeligt indhold eller et format, der ikke er tilstrækkeligt brugervenligt.

Endelig fremhæves risikoen for manglende tillid blandt brugerne, hvis processen ikke opleves som tilstrækkeligt transparent, eller hvis der mangler inddragelse og faglig validering.

Det var en fejl at flytte skovstatistikken væk fra Københavns Universitet og over til myndighederne, mener professor. Han efterlyser tydelig uafhængighed og højere faglighed.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Det var en forkert beslutning, da myndighederne i 2024 besluttede at hjemtage produktionen af Danmarks Skovstatistik.

Sådan lyder det fra Thomas Nord-Larsen, professor ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.

Han mener, at skovstatistikken er kommet for tæt på magten.

- Det bekymrer mig. Det tjener os rigtig godt, at vi adskiller dataindsamling og analyse fra det politiske niveau i Danmark, siger Thomas Nord-Larsen.

Han påpeger, at skovstatistikken ikke skal ligge dér, hvor tallene også kan blive politisk bekvemme eller ubekvemme.

- Helt principielt bør man sørge for, at noget så vigtigt som data om danske skove indsamles og udgives med armslængde til myndighederne.

- Det sker ikke nu, hvor hele opgaven udføres af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, lyder det fra professoren.

Tallene skal kunne stå frit

Skovstatistikken beskrev tidligere blandt andet skovareal, træmængder, tilvækst, hugst, skovsundhed og skovenes udvikling over tid.

Tallene bliver brugt af myndigheder, politikere, forskere, organisationer og skovejere. I 20 år lå opgaven med skovstatistikken hos Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.

Thomas Nord-Larsen havde det faglige ansvar sammen med andre kolleger.

Professor Thomas Nord-Larsen har tidligere haft det faglige ansvar for Danmarks Skovstatistik. Han mener, at det var en fejl at flytte opgaven fra Københavns Universitet til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Når han nu vælger at stå frem med kritik, handler det også om en bekymring for det faglige niveau.

Han gør opmærksom på, at der nu benyttes langt færre prøveflader end tidligere.

- Det betyder betydeligt højere usikkerhed på tallene, siger han.

I forlængelse af det undrer han sig også over, at SGAV i målesæsonen 2024/25 valgte at droppe permanente prøveflader.

- De er vigtige, hvis man vil forstå skovenes udvikling. Når vi måler på en permanent prøveflade, har vi jo styr på hvert enkelt træ. Så har vi kunnet sige, at træ nummer 24 er væk. Nå, så er det jo nok blevet fældet, siger han.

Uden de permanente prøveflader mister statistikken noget af sin lange hukkommelse.

- Hvis vi ikke kender hugsten, så kan vi ikke beregne bruttotilvæksten, alt- →

→ så hvor godt træer vokser. Det synes jeg er et ret væsentligt parameter, siger Thomas Nord-Larsen.

Skovsundhed bliver sværere at følge

Endelig har han svært ved at forstå, at SGAV udfører målingerne i vinterhalvåret. Det betyder, at man ikke kan måle skovsundhed på samme måde som tidligere.

– Altså man kan jo ikke måle bladtab i bøgeskoven om vinteren, siger Thomas Nord-Larsen.

Han mener, at det er særligt uheldigt netop nu, hvor skovene står over for ændrede vækstvilkår, tørke, sygdomme og klimaforandringer.

– Retorisk kunne jeg også spørge, om det virkelig er en god idé at holde op med at måle skovens sundhed på et tidspunkt, hvor vi står med dundrende klimaforandringer foran os, siger han.

Når statistik bliver kontrol

For skovejerne kan der være endnu en praktisk bekymring. Styrelsen er nemlig også kontrolinstans.

– Når man er ansat i styrelsen og kommer gående ud for at kigge på en prøveflade ude i en privat skov, har man sådan set pligt til at fortælle styrelsen, hvis der er sket noget ulovligt, siger professoren.

Det kan altså betyde, at en skov bliver behandlet anderledes, fordi der tilfældigvis ligger en prøveflade netop dér.

– Og hvis en skovejrer ved, hvor styrelsen måler, kan der opstå en særlig opmærksomhed omkring netop det område

Skovstatistikken bygger på feltmålinger i danske skove. Målingerne bruges blandt andet til at følge skovareal, tilvækst, hugst, skovsundhed og skovens CO₂-optag.

de. Det er menneskeligt og forståeligt, men det kan give dårligere statistik, siger han.

– Min pointe er, at statistik og kontrol bør holdes adskilt, hvis man vil have rene data og tillid fra skovejerne, fortsætter han.

Skal tilbage i uafhængige hænder

For Thomas Nord-Larsen handler kritikken ikke om, at skovstatistikken nødvendigvis skal tilbage til universitetet igen.

– Nej, det behøver ikke nødvendigvis være præcis som før på universitetet. Det kunne også være hos Danmarks Statistik eller i et andet fagligt miljø, lyder det.

Men han mener, at det vil være sundt med en diskussion om, hvorvidt myndighederne skal indsamle og analysere noget så vigtigt som data om danske skove.

– Jeg mener som sagt, vi bør sikre at arbejdet foregår med armslængde til myndighederne, siger han.

Uafhængighed er et princip i officiel statistik

Lov om Danmarks Statistik fastslår, at Danmarks Statistik er Danmarks nationale statistikmyndighed og en fagligt uafhængig statslig myndighed.

Loven placerer samtidig ansvaret for de faglige kriterier for blandt andet udvikling, indsamling, udarbejdelse og formidling af officiel statistik hos rigsstatistikerens. Det fremgår af Bekendtgørelse af lov om Danmarks Statistik.

Princippet er vigtigt, fordi officiel statistik skal kunne bruges som et troværdigt og uafhængigt grundlag for politiske beslutninger, myndighedsarbejde og offentlig debat.

Det princip skal man ifølge Thomas Nord-Larsen holde fast i. Efter hans vurdering bør opgaven med skovstatistikken derfor ikke placeres hos en myndighed, som også har forvaltningsmæssige og politiske interesser i de tal, der fremkommer igennem statistikken.

Styrelse afviser interview

Skovdyrkeren har uden held forsøgt at få et interview om den kommende skovstatistik. I stedet har Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø fremsendt et skriftligt citat. Men ingen chefer eller medarbejdere vil stå bag citatet.

Af Jens Mathiasen

Skovdyrkeren har rakt ud til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, SGAV. Redaktionen har ønsket et interview om

skovstatistikken. Ifølge styrelsens presseafdeling er det ikke muligt.

Skovdyrkeren har også ønsket svar på skriftlige fremsendte spørgsmål. Vi har blandt andet spurgt, hvordan SGAV vil sikre

samme faglige kontinuitet og datakvalitet som den tidligere statistik fra Københavns Universitet.

Styrelsen har ikke svaret på de fremsendte spørgsmål.

Færre målinger skaber usikkerhed om skovenes CO2-optag

Skovstatistikken bruges i Danmarks officielle klimarapportering til EU og FN. Men ifølge professor Thomas Nord-Larsen er troværdigheden af skovenes klimaeffekt svækket markant, fordi myndighederne har reduceret antallet af målinger.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Hvor meget CO2 optager og lagrer Danmarks skove?

Svaret på det spørgsmål er blevet langt mere usikkert, efter at Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø nu producerer Danmarks Skovstatistik.

Sådan lyder den opsigtsvækkende kritik fra Thomas Nord-Larsen, professor ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.

Han har sammen med kolleger haft det faglige ansvar for skovstatistikken i omkring 20 år.

- Efter at styrelsen har overtaget indsamling og analyse af data, er tallene for skovenes optag af CO2 blevet langt mindre troværdige.

- Det er de, fordi styrelsen anvender betydeligt færre prøveflader, end dengang vi havde opgaven på universitetet, siger professoren.

Usikkerheden stiger

Helt konkret peger han på, at styrelsen i vinteren 2024-2025 har målt omkring 60 procent færre prøveflader end tidligere.

- Og hvad sker der, når man reducerer antallet af prøveflader med 60 procent.

Skovstatistikken bruges blandt andet til at beregne skovenes CO2-optag. Ifølge professor Thomas Nord-Larsen er usikkerheden om tallene steget markant, efter at antallet af prøveflader er reduceret.

Det betyder, at usikkerheden omkring skovenes CO2-optag øges med anslået omkring 58 procent, fastslår han.

Den usikkerhed kan flytte rigtig mange ton CO2.

- 58 procents større usikkerhed løfter spændet, også kaldet konfidensintervallet, for estimatet af skovenes kulstofpuljer til cirka plus/minus fem millioner ton CO2-ækvivalenter, lyder det.

Han sætter det i perspektiv.

- En usikkerhed på fem millioner ton CO2-ækvivalenter svarer altså til mere end 10 procent af Danmarks samlede udledninger i dag. Med andre ord, er usikkerhe-

den i tallene ganske voldsomme, siger han.

Danmarks klimaregnskab

Faktisk er konsekvensen af de usikre tal ganske betydelig. For skovstatistikens tal bruges i Danmarks officielle klimarapportering til EU og FN.

Tallene bruges også til at beregne konsekvenser af politiske beslutninger om klimaneutralitet og meget andet.

Derfor får det betydning langt ud over skovbruget, når grundlaget for skovstatistikken bliver mere usikkert.

- Det er ganske voldsomt. Og med så usikre tal, hvordan ved vi så, om vi overhovedet kommer i mål med vores klimapolitik, spørger Thomas Nord-Larsen.

Ændret grundlag

Thomas Nord-Larsen undrer sig også over, at styrelsen har valgt at bryde med centrale dele af den tidligere måleserie.

Det gør det vanskeligere at sammenligne nye og gamle tal. Ifølge professoren svækker ændringerne skovstatistikken som fagligt værktøj.

- Det er meget ærgerligt. For jeg overdriver ikke, når jeg siger, at vi tidligere producerede verdens bedste og mest troværdige skovstatistik, siger han.

Citat uden navngiven afsender

I stedet har styrelsen sendt et samlet skriftligt citat. Men ingen chefer eller medarbejdere fra styrelsen vil stå bag citatet med navn.

Ifølge presseafdelingen skal man forstå, at det er styrelsen som helhed, der udtaler sig i citatet.

Citatet bringes herunder i fuld længde.

- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og

Vandmiljø vil løbende sikre, at skovstatistikken lever op til brugernes behov, og at der er kontinuitet i de historiske dataserier. Styrelsen vil involvere nøgleinteressenter i arbejdet med skovstatistikken udformning og brugervenlighed, ligesom vi løbende vil forholde os til relevante risici.

- På en række områder, som eksempelvis beregninger af skovenes vedmasse, benytter styrelsen samme beregningsmetode

som tidligere. Beregninger testes på historiske data. Det vil altid være et interval mellem dataindsamling og udgivelse. Den seneste skovstatistik for 2023 udkom i foråret 2025. I den kommende 2025 statistik anvendes data fra 2024 og 2025.

Fra parcelhus til tyve hektar skov

Kærlighed til naturen fik Bente og Ove Lustü til at bytte deres parcelhus ud med 20 hektar skov ved Vordingborg. Her har de i mere end 40 år udviklet både skov og have med hundredvis af forskellige arter fra det meste af verden.

Tekst og fotos: Jens Mathiasen

Ove Lustü løfter en gren på en blomstrende magnolia og vender bladet, så undersiden kommer frem.

Han står i overgangen mellem skoven og haven på ejendommen Nygaards Have ved Vordingborg.

Det regner let, og dråberne forstærker forårsduften fra de mange blomstrende træer og planter.

- Se, det her er en *Magnolia officinalis*. Den stammer oprindelig fra Kina. Den er næsten truet i naturen, fordi barken anvendes medicinsk og træet egner sig til møbler, forklarer han og fortsætter med en minutiøs gennemgang af træets hårdførhed, blomstring og det mest egnede voksested.

Sådan er Ove Lustü. Et omvandrede leksikon inden for træer, buske og planter. Ikke mindst magnolietræer har hans store kærlighed.

Han og konen Bente har plantet de godt 20 arter, der er hårdføre i Danmark. Derudover er der en del udvalgte krydsninger.

Træerne står i overgangen imellem deres have og den omkringliggende skov.

Faktisk bugner Nygaards Have af alverdens træer, buske og planter. Alle med hver deres historie om, hvordan de

Bente og Ove Lustü foran deres storblomstrende æbletræ. Det er en gammel, lokal sydsjællandsk sort, der hedder Lundbytorp. Den stod her, da parret overtog ejendommen.

er landet i haven. Nogle efter udlandsrejser eller byttehandler. Andre er kommet hertil ved tilfældigheder.

– Både min kone Bente og jeg har altid været interesseret i træer og planter. Det er en interesse vi har delt hele livet. Det bærer vores skov og have også præg af, siger Ove Lustü.

De er nu et ældre ægtepar. Parrets fy-

sik er ikke helt, hvad den har været.

Men deres interesse og viden om planter hænger stadig ved. Det samme gælder den fælles kærlighed til skov og natur.

Skoven skal passes

Fra haven glider bevoksningen over i egentlig skov. Rundt om ejendommen

For nyligt er der tyndet 5-6 hektar i løvskoven rundt om beboelsen.

Skovfoged Jens Rasmussen passer de 20 hektar skov for parret. Her står han ved en *Carya ovata* (hickory).

ligger 20 hektar skov, som parret passer i samarbejde med Skovdyrkernes skovfoged Jens Rasmussen.

Igennem årene har skoven både givet arbejde, glæde og indtægter.

- Skoven dyrkes, men vi har ikke produktion af råtræ som hovedformål. Vi skal jo ikke tjene på skoven, det skal bare kunne løbe rundt. For os er det først og fremmest herlighed og naturglæde, det handler om, siger Bente Lustü.

Parret har ejet Nygaards Have i 40 år. De første år plantede de blandt andet bøg på nogle af de åbne arealer. De etablerede også klippegrønt-bevoksning med forskellige arter af klippegrønt. Det er blandt andet nordmannsgran, nobilis, silke- og blågrøn fyr samt en lang række andre.

- Gennem årene har vi solgt meget klippegrønt her fra ejendommen. Vi solgte først til venner og bekendte, men med tiden spredte det sig. Kunderne begyndte at komme her til ejendommen, siger Bente Lustü.

Jens Rasmussen varetager pasningen af skoven. Han fortæller, at der igennem årene er gennemført tyndinger i bøg, eg, nordmannsgran og rødgran.

- For nyligt har vi tyndet bøg omkring selve ejendommen. Der er tyndet 5-6 hektar. Det var 10-15 år siden sidst. Indgrebet gav omkring 130 kubikmeter kævler samt flis og brænde, siger Jens Rasmussen.

Tyndingen har lysnet meget op omkring selve ejendommen.

- Det er tyndet godt ud nu – det er lige

før, jeg synes, det er rigeligt. Men det er jo også rart at få lysnet op, lyder det fra Bente Lustü.

Skovfoged Jens Rasmussen forsikrer, at der er tyndet med passende styrke.

- Skovbrugsfagligt har vi tyndet lige tilpas. Vent et år eller to, så lægger I selv ikke mærke til, at der har været et indgreb i skoven. Det hele gror lynhurtigt og lukker til igen, lyder det fra skovfogeden.

Have, sø og skov

Haven betyder meget for parret. Den fortsætter naturligt ud mod skoven. Bente og Ove Lustü kalder den en skovhave, der er vild, men ikke med vilje.

Da de flyttede ind for 40 år siden, fik de hjælp fra en havearkitekt. Men derefter var det Bente Lustü, der satte retningen.

- Det er Bente, der bestemmer i haven – og så tager jeg mig mest af beslutningerne i skoven, siger Ove Lustü.

Haven er nu bygget på 40 års erfaringer med plantning, flytning og deling.

- Vi har flyttet og delt vintergækker, dorthelialjer og narcisser. Juleroser har selv sået sig, og mange stauder har klaret sig i konkurrencen med vorterod, skvalderkål og brændenælder, siger Bente Lustü.

Parret har arbejdet efter, at blomstringsperioden skal være længst mulig.

- Der er altså ikke ét tidspunkt i sæsonen, hvor haven står helt overdådigt. Til gengæld er der næsten altid noget at glæde sig over her i haven, siger hun.

For enden af græsplænen er der en lille sø, inden selve skoven begynder. Her holder løvfrøer til. Det er en af Danmarks mindste frøarter og samtidig også en af de sjældne.

Fra parcelhus til skovejendom

Det var lidt af en omvæltning for Bente →

Der er også plantet *Juglans ailanthifolia*, hjertenød. Den har dekorative frugter, der siges at være velsmagende, men som er nærmest er umulige at knække.

Jens Rasmussen med bladet fra *Magnolia officinalis* var. *Biloba*. Den stammer oprindeligt fra Kina, hvor træet er næsten udryddet, fordi barken bruges medicinsk og træet er fint til møbler.

Parret har tidligere solgt meget klippegrønt direkte fra ejendommen. Bevoksningerne er der fortsat og indeholder blandt andet thujopsis *dolabrata*, hønsebens træ, som ses på billedet

→ og Ove Lustü, da de for godt 40 år siden købte Nygaards Have.

De var begge lærere i deres erhvervsaktive liv, og de boede i parcelhus i Vallensbæk.

Men i første halvdel af 1980'erne begyndte de at savne skov, plads og luft.

– Vi drømte om at komme ud af byen

og få mere luft omkring os, siger Ove Lustü.

– Derfor kiggede vi i Søndags-Berlingen efter ejendomme. Det var jo sådan man gjorde dengang. Men når der endelig var noget interessant, var det som regel allerede solgt, fortæller Ove Lustü.

Derfor begyndte de at ringe direkte til mæglere. Og til sidst lykkedes det at finde ejendommen Nygaards Have, som de har haft lige siden.

– Det var lige det, vi drømte om, og vi har aldrig fortrudt det et øjeblik, siger Ove Lustü.

De havde ingen praktisk erfaring med

Stor kærlighed til magnolia

Bente og Ove Lustü elsker magnolia.

På deres ejendom står der i dag omkring 20 hårdføre arter og derudover mange krydsninger. Parret har fundet inspiration ved rejser til blandt andet USA, hvor de har besøgt haver, parker, arboreter og skove.

Magnolia-arten kan i Nordamerika udvikle sig til et stort, enstammet skovtræ med kegleformet krone.

I Nygaards Have er magnoliaerne blevet en del af overgangen mellem have og skov. Her står de som smukke blomstrende prydræer.

Ove Lustü kender slægten ned i mind-

Ove Lustü her ved et af de mange forskellige magnoliatræer på ejendommen.

ste detalje. Han fortæller om vækstform, skud, blomstring, hårdførhed og meget mere. Alt bliver leveret med nørdet overblik og tusindvis af interestetimer i hovedet.

To sorter

For nylig skrev han en artikel om to hårdføre sorter af *magnolia grandiflora*, som

skovbrug – og der var heller ikke landbrugs- eller skovfolk i den nærmeste familie.

- Det tætteste jeg har været på landbruget, er mine år som københavnerdreng på sommerferie. Det var på en gård på Mors. Det nød jeg rigtig meget, siger han.

- Men som ung overvejede jeg faktisk at uddanne mig til skovfoged. Simpelthen fordi jeg altid har holdt så meget af træer og natur, siger han.

Vil blive så længe som muligt

I dag er det længe siden, Bente og Ove Lustü byttede parcelhuset ud med skoven.

De er nu omkring de 80 år. Men parrets ønske om at være på ejendommen er ikke blevet mindre.

- Vi nyder det helt utroligt meget. Vi vil nødig flytte herfra. Vi elsker ejendommen, lyder det samstemmende.

De har fået ændret indretningen af huset, sådan at de kan bo i stueplan. Det gør det lettere at blive, selvom fysikken ikke helt kan det samme som tidligere.

- Vi har også talt om, at haven og skoven med tiden må blive vildere, efterhånden som kræfterne ikke rækker til at holde det hele på samme måde, siger Bente Lustü.

Det er de indstillet på – når bare de kan blive på Nygaards Have.

Opfindelse kan gøre trykimprægneret træ overflødigt

En ny giftfri træbeskyttelse har set dagens lys på Københavns Universitet. Opfindelsen skal erstatte de miljøfarlige stoffer i trykimprægneret træ og bygger på restproduktet lignin.

Vejen til nye opfindelser er sjældent lige og forudsigelig. Det har den heller ikke været for KU-forskerne Emil Thybring og Sune Tjalfe Thomsen.

Over flere år har de arbejdet på en ny metode til at imprægner træ på en bæredygtig måde, der ikke skader miljøet.

I dag behandler industrien træ med tungmetaller som kobber for at få det til at holde længere. Problemet er bare, at en stor del af stofferne udvaskes igen, når det regner på træet, og stofferne ender i jorden, havmiljøet og vores drikkevand.

- Det er kort sagt noget rigtig lort. Det er et seriøst problem, som vi gerne vil løse, siger Emil Thybring, der er lektor på Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning.

Træets egen lim

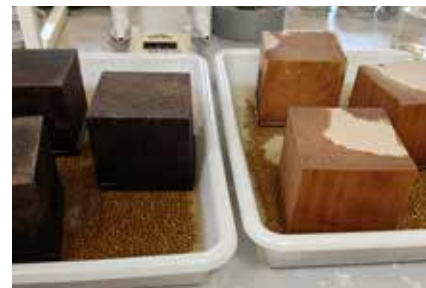
Forskernes nye metode bygger på stofket lignin, der fungerer som et naturligt bindemiddel i træ.

Stoffet findes i enorme mængder, som et restprodukt fra papirindustrien. Ifølge forskerne kan blot 15 procent af EU's ligninproduktion erstatte de miljøskadelige stoffer i hele EU's produktion af trykimprægneret træ.

- Det giver super god mening at tage et globalt restprodukt og bruge det som et miljøvenligt alternativ til den miljøskadelige træbeskyttelse, vi bruger mest af i dag, siger Sune Tjalfe Thomsen, der er lektor på Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning.

Ved at opløse lignin i alkohol er forskerne lykkedes med at lave en ekstremt koncentreret blanding med så meget lignin i sig, at det kan imprægner træ meget effektivt – en proces, de har døbt hyperlignificering.

Når ligninen først er inde i træet, ændrer den materialets sammensætning,

Vandoptaget i hyperlignificerede træklodser (til venstre) er minimeret betydeligt. Det er med til at øge holdbarheden.

så det bliver langt mindre attraktivt for trænedbrydende svampe. Samtidig reduceres træets evne til at optage fugt. Resultatet er et træmateriale, der i højere grad kan modstå de mekanismer, der normalt fører til råd og nedbrydning.

- For eksempel viser forsøg med fyr og bøg, at når svampene har nedbrudt omkring 50 procent af det ubehandlede træ, har de kun omsat omkring 1 procent af det hyperlignificerede træ, siger Sune Tjalfe.

Ud på markedet

Forskerne skal nu i samarbejde med Frøslev – der er Danmarks største træleverandør til byggebranchen, arkitekter og andre partnere – bringe forskningen fra laboratoriet og ud i produktionen, så den nye viden kan omdannes til nye træprodukter.

Forskerne håber, at de i løbet af en overskuelig fremtid ender med et produkt, der kan erstatte den nuværende giftige imprægnering i Danmark og Europa.

- Vi går efter at lave en træbeskyttelse, der under optimale forhold kan holde i 100 år, og vi kæmper for at få det på markedet i stor skala før 2030, siger Emil Thybring. /jma

kan dyrkes i Danmark. Det er '24 below' og 'brackens brown beauty'.

Ove Lustü så selv '24 below' i Canada i 2015. Han plantede året efter et eksemplar på ejendommen. Træet er nu godt to meter højt, men det har endnu ikke blomstret.

Den anden sort, 'brackens brown beauty', vurderer Ove Lustü som den mest anvendelige af de to til have, park og vejplantning i Nordeuropa. Den har pyramidal vækst, forventes her at blive op til 8-10 meter høj og cirka halvt så bred. Den kan tåle hård beskæring, hvis den med tiden bliver for stor.